

DOMOLJUB.

Slovenskemu ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja kot priloga „SLOVENCU“ sveder vsak prvi in tretji četrtek meseca. Ako je ta dan praznik, izide „DOMOLJUB“ dan poprej. Cena mu je 80 kr. za celo leto. — Spisi in dopisi naj se pošiljajo: uredništvu „DOMOLJUBA“, Ljubljana, v semeniških ulicah št. 2. Naročnina in inserati pa opravištvu „DOMOLJUBA“ Vodnikove ulice št. 2. — Namanila se vsprejemajo in plačujejo po dogovoru.

Štev. 2

V Ljubljani, 16. januarja 1896

Letnik IX.

Kaj je novega po svetu?

V času *deželnih zborov* smo. Poglejmo nekoliko po Avstriji, kaj se govori in dela po zbornicah. To se razume, da moramo najprej pometati pred svojim pragom in zato hočemo nastaviti ušesa na vrata kranjskega deželnega zbora. Čujte! Kar po vrsti vstajajo Krsnik, Hribar in dr. Tavčar ter mečejo ognjene in zveplene strele na katoliško-narodno stranko. Strašno liberalce grize in peče, da jih letos tako malo sedi v zbornici, zato se pa triperesna deteljica liberalnih glav tem bolj ujeda. Krsnik je srdito napadal prevzvišenega knezoškofa in je natolceval našo stranko, da hlepi po nadvladi. Dobro in stvarno mu je odgovarjal poslanec kanonik Klun in je dejal, da smemo pač hvaležni biti, da imamo tacega višjega pastirja. Da smo se pa ločili v dve stranki, temu so vzrok liberalci, ki so duhovnike odgnali od sebe s psovkami. — Nato vstane Hribar in očita duhovnikom, da imajo malo manj časa na dan, ko 24 ur, to se pravi, da duhovniki ali nimajo dolžnosti ali pa jih ne spolnujejo. Da je obojno velikansko obrekovanje, to ljudstvo samo najbolj ve. Na 1200 ljudij pride na Kranjskem jeden duhovnik v pastirstvu. Velikanska veličina ljudij — hvala Bogu — še vedno opravlja vestno svoje verske dolžnosti in kje naj potem ostane časa duhovniku? Če ga mu pa ostane, ga prav dobro porabi v prid naroda. Koliko duhovnikov še vedno opravlja svojo službo v letih, ko drugi uradniki že zdavnaj stopijo v pokoj. Hribar in njegovi tovarisi pa duhovskega dela ne smatrajo za delo, ker se jim zdi nepotrebno, sv. maša namreč, brevir, pridige, izpovedovanja, obiskovanja bolnikov, itd. — Drugo očitjanje, ki pokaže liberalno stranko in nje poslance v pravi luči, je to, da pravi, da naša stranka hujska ljudi proti imovitejšim. Vprašamo liberalce: koga si mislijo, ko tako vpijejo, za »narod.« Mi smo vedno mislili, da je »narod« slovensko ljudstvo in smo se potem ravnali. Nam se zdi, da so po Hribarjevih besedah »narod« samo »imoviti stanovi.« Toraj, rokodelec in kmetič, za vaju liberalci ne delajo, ampak

samo za »bogate stanove.« Dobro si to zapomnimo! Liberalni poslanci so enkrat očito priznali, da delajo res za se in ne za ljudstvo. — Tretji zrohnel je dr. Tavčar, ki je po svoji že znani navadi napadal škofa in duhovne. Seveda naši poslanci niso molčali in so razkrili njih laži in obrekovanja. Tako je minula druga seja deželnega zbora. — V tretji seji stavili so katoliško-narodni poslanci dva predloga, prvi se tiče deželne zavarovalnice proti požaru, toči in živinskim boleznim, drugi pa osnove kmetijskih zadrug. Drugi predlog je utemeljeval poslanec Povše. Potem so se rešili nekateri računi, brez ugovora. Le pri računu Grmške kmetijske in vinarske šole so naše stranke poslanci ugovarjali proti malo vzglednemu gospodarstvu, ker se je na tej šoli izdalo 1332 gl. 25 kr. več, kakor je bilo proračunano. Da je to lahko mogoče, pač razumemo, če pomislimo, da ste v teku blizu jednega leta poginili na Grmu dve plemenski švicarski kravi v vrednosti 600 gl. Prva se je napasla na deteljišču tako, da je počila, drugo pa je vodstvo prodalo kot jalovko mesarju. Toda ko jo je ta pobil, našel je v njej tele staro 5 do 6 mesecev. In ta dogodek, ki je stal deželo precej denarja, upali so si zagovarjati liberalni poslanci! V četrti seji stavili so naši poslanci predlog za olajšanje legalizacije in se je rešilo več prošenj.

Sovraštvo liberalcev do katoličanov se tudi kaže v *koroškem* deželnem zboru. Ko je deželni glavar otvoril deželni zbor, naglašal je potrebo prave vzgoje otrok. Toda koj potem pa so poslanci zavrgli predlog mil. g. knezoškofa celovskega, naj se na višji realki vpelje veronauk. Tako skrbе poslanci koroški za pravo vzgojo. Nič niso pomagale prepričevalne besede prevzvišenega knezoškofa, liberalci hočejo rajši, da so vse ječe polne ničvrednih ljudij, ko pa da bi se otroci versko vzgajali!

Tršaški in štajerski deželni zbor sta brez slovenskih poslancev, ker tem vlada ni dala zagotovila, da jih bo branila pred surovimi napadi nasprotnikov in jim pripoznala pravice, katere gredo naši narodnosti.

Ko je v isterskem deželnem zboru deželnega glavarja namestnik spregovoril nekaj hrvatskih besedi, je nastal grozen vrišč, katerega so povzročili nestrpni laški poslanci.

V *zgornjeavstrijskem deželnem zboru* so predložili poslanci prav dober načrt o občni volilni pravici.

V *moravskem deželnem zboru* pa se pogajajo za svojo visoko šolo. Nek domoljub je že obljubil 200.000 gld. podpore, ako se ta misel uresniči.

Kako da *hrvatski* liberalni poslanci delajo za svoj narod, podobno našim, kaže sledeči dogodek. — V nekem mitroviškem listu grdil se je v jednom članku hrvatski narod na najostudnejši način, v drugem pa imenitni advokat dr. Kucelic. Seveda je bil urednik tega lista postavljen pred porotnike. Obtožencu postajalo je vedno tesneje pri srcu, posebno ko sta se prečitata omenjena dva članka in so bili sodniki zaradi take predrznosti silno razjarjeni, videl je urednik, da ga čaka huda kazen. Zato pa v tej sili izda pravega pisatelja omenjenih nesramnih člankov. Bila sta dva poslanca. Ljudstvo bi je bilo raztrgalo, da bi bila v mestu; a gotovo sta vedela, kaj ju čaka in sta se pred časom pobrala kopita. Taki domoljubi so liberalni-hrvatski poslanci.

Špancem se na otoku Kubi še vedno huda godi. Vstasi po svoji navadi neustrašeno nadaljujejo boj ter dražijo španske vojake, koder le morejo. Brzobjavno poročilo iz Havane javlja zopet o nekem napadu na železnični vlak na črti Nuevitas in Puerto. Vlak je bil napolnjen s 300 ljudmi, mej temi mnogo vojakov. Vstasi so vrgli pod parni stroj dinamično bombo ter na ta način razbili več voz in ranili mnogo potnikov.

Turčija. Iz Carigrada javljajo o novih nemirih v Urfi in Diabekiru. Nemir v prvem mestu traja že več dnij in je baje umorjenih blizu 900 oseb. Tudi prav pridno v Carigradu zapirajo male in velike uradnike, ker so bili udje zarote zoper sultana. Zelo je napeto na Turškem.

Kaj je novega po Slovenskem?

Kranjsko. Cesar je podelil poprejšnji predsednici ljubljanskega uršulnskega samostana, g. M. Antoniji Murgel, zaslužni križ s krono. Zaslužni bivši gospej prednici in vzorni redovnici iskreno častitamo na tem zasluženem odlikovanju. — V Medvodah je bil izvoljen županom Franc Svoljšak-Smolec iz Svetja, ki je tudi do sedaj že 3 leta županoval; svetovalci so: Andrej Zerovnik, Andrej Cvajnar, Franc Drešar in Janez Staré. — Pri občinski volitvi za občino Dragomel je bil izvoljen za župana Franc Zajec, posestnik v Dragomelu, za svetovalca pa sta posestnika Franc Gerčar in Anton Burica. — 2. januarija je bil na Vrhniki g. Gabrijel Jelovšek, bivši župan, deželni poslanec, tretjič jednoglasno izvoljen za župana. — Dne 9. t. m. je pogorel kozolec z vsem kar je bilo v njem posestniku Jakobu Svētu iz Unca.

Zažgali so dečki s cigaretami. Ta nesrečni tobak v otroških ustih. Palico v solo! — Zgorela je 4letna Julijana Verččen iz Gradišča pri Vipavi. Mati jo je dne 4. t. m. s 5letnim bratcem pustila samo doma. Oiroka sta se v kuhinji igrala pri ognjišču. — Za župana izvoljen je v Petrovi vasi pri Črnomlju skoraj jednoglasno posestnik Janez Gerzin in svetovalci so mu Jakob Ivec in Matija Grahek.

Koroško. Umrl je dne 1. januarija č. g. Tomaž Kikl, župnik v št. Ruprtu ob Celovcu, star 62 let. Porodil se je dne 15. dec. 1833. v Zeleznikih na Kranjskem, bil v mašnika posvečen 3. junija 1860. — Župnijo št. Ruprt bode oskrboval č. g. stolni kaplan Matija Razun. — Za župnijo št. Lovrenc v Gičalu je imenovan č. g. Josip Kanak, župnik v Radlah. — Plaz je podsul dne prvega jan. pri Lukavi kmeta J. Salcher. Rešili so ga se, pa drugi dan je umrl. — Blizu Zgornjega Dravograda je dne 19. decembra zmrznil delavec Fr. Tribuč iz Ukov v kanalski dolini. — Dne 27. decembra so se stepili v Srinču fantje zbrani na sejmu. J. Glavura iz Bovca je prebodel z nožem mladega gost. sina M. Stramer-a, da je kmalu obležal mrtev. — Potres so čutili dne 22. dec. v Rablju. — Na dan sv. Janeza je bil osnovni shod za novo katoliško-politično društvo v št. Pavlu v labudski dolini.

Goriško. Vstrajnost slovenskih starišev v Gorici v boju za šolo moramo res občudovati. Kakor znano, je vlada dovolila meseca decembra 400 gld. podpore, ker je bilo vsled pomanjkanja denarja prekinilo pouk društvo »Sloga« v svojih zavodih. S 1. jan. bi imelo mesto dati prostor in nositi troške za novo šolo. A mesto ni storilo ni prvega, ni drugega. Stariši so vnovič tirjali na pristojnem mestu šole, brzobjavi so švigali na vse strani in vlada je dovolila zopet 200 gld. podpore. Slovenski stariši v Gorici so se zavezali, da svojih otrok ne bodo pošiljali v šolo pod Turn. — Mestni zastop je dal prostor za graditev nove cerkve, ker je odbor zadostil stavljenemu mu pogojem. V laškem jeziku brali smo nekje, da cerkev ne bo laška, da se bo v njej govorilo magari po — kitajsko, le po slovensko — da ali ne, ni bilo omenjeno. Dr. J. Maurovich, bivši župan goriški, nevarno boleha. — V Gorici pri mostu se je obesil 6. t. m. Anton Kocjančič radi prepira z bratom v dedščinih zadevah. — V Podgorici pri Gorici je zgorel 4. jan. senik čč. Uršulink v Gorici. Škode je 200 gld. Najemnik, ki je pomagal gasiti, je padel pri prenašanju vode po lestvicah, si zlomil nogo in se močno pobil. — Vreme imamo na Goriškem krasno, če tudi dokaj mrzlo. Rajši mraz, ko dež in sneg. — Nevarnega zločinca cigana Cirila Mayerja so 30. pret. m. prijeli v Solkanu na Goriškem. Zagovarjati se bo imel radi uboja, težkega telesnega poškodovanja ter veliko tatvin.

Cerkev in šola.

V protestantovski Ameriki bodo odkrili spomenik nekemu jezuitu, Francozu. Ta misijonar, Jakob Markset po imenu, je leta 1763 našel velike dežele v Ameriki ob reki Mississippiju in je tako odprl pota misijonarjem in kupcem v popolnoma nov svet. Velikansko mesto Čikago je tudi ta misijonar ustanovil. Iz hvalečnosti mu bodo sedaj postavili spomenik. Je pač narobe svet! Na Francoskem, kjer je toliko katolikov, preganjajo jezuite, v protestantovskem mestu pa mu postavijo spomenik.

Na Angleškem sesli so se škofje katoliški in anglikanski, da bi se posvetovali, na kak način bi najlažje dosegli zjedinjenje z Rimom. Tudi sicer na »otoku svetnikov«, kakor se Angleška imenuje, rase od dné do dné število katolikov in imajo tudi že nekaj važnih mest v svojih rokah. Bog daj, da se zjedinjenje kmalu zgodi!

Meseca novembra l. l. obhajali so protestantje rojstni dan Lutrov, ki je bil začel njih krivo vero učiti. Pri tej priliki zbrani protestantje niso mogli drugače, kakor da so katoliško cerkev malo obrcali, misleč, da se bo zaradi njih besedij Rim kar zgrudil v prah ter zasul papeža, katerega tako sovražijo. Toda, pes laja na luno, ki plava na nočnem nebu, pa se ne zmeni za njegovo lajanje, katoliška cerkev pa vkljub vsem psovkam in preganjanju stoji trdno. Pri tej priliki zaletavali so se tudi v katoličane, ker časté Marijo in svetnike. Pa glejte jih, sami romajo tudi kaj radi na grad Vartburg. Zakaj? — Nekega dné je Martin Luter, sam s seboj nezadovoljen in nesrečen, sedel žalosten pri uvoji pisalni mizi; kar se mu prikaže — tako pripoveduje pripovedka — sam »rogati« in se Lutru prav nagajivo posmehuje. To pa moža zgrabi tako, da popade tintnik in ga vrže v hudiča. Na steni pa je ostala črna lisa, katera se še dandanes vidi. In sém hodijo luteranci ogledovat to liso. Ali niso bedaki! Iz nas se pa norčujejo, če dajemo čast Mariji, katera ji gre in če se priporočamo priprošnji svetnikov.

Nad 18sto let obstoji že sv. cerkev. Neprenehoma butajo valovi brezverstva, nejeverstva in krivoverstva vanjo, preganjajo jo z ognjem in mečem, v listih in knjigah, odrivajo jo od javnega življenja z lepo in z grdo, pa iz vsacega boja pride cerkev še bolj močna ko poprej. Danes nimamo iz misijonov nič posebnega povedati kakor to: vedno spolnujejo apostolski možje besede Kristusove: »Pojdite in učite vse narode,« vedno gredo cele trume mladih misijonarjev med divjake, jih k pravi veri spreobračat. Brez vsega, česar človek potrebuje za lagodno življenje, brez vsega tega gredo duhovniki iz raznih redov po svetu, le s križem v jedri, brevirjem v drugi roki. Gredo med človekožrce, med gobove, gredo na mrzli sever in tudi tja, kjer solnce najhuje pripeka. To je junaštvo, to je pogum, ki se dobi le v naši sveti katoliški cerkvi, ki pa tudi kaže, da je le ona prava. Tudi v novem letu bodo prišli viharji prav gotovo nad njo, a ostala bo, ker Bog sam ji je obljubil obstanek do sodnega dne.

Listek.

Omahljivec.

(Pevest. — Spisal P. Bohinjec.)

III.

Tri leta so kmalu minila.

Ajdo so želi, ko so odsluženi vojaki prihajali domov. Nič ni bilo tistega vrisča, kakor takrat, ko so odhajali. Zdaj tega, zdaj onega je noč prinesla v vas. Tudi Rožičev Joško je prikorakal nekega večera peš domov.

No, »strah« je že spet doma, dejali so ljudje. Toda varali so se. Joško je bil ves drugačen. Držal se je doma, prijazen je bil proti vsakemu, govorjenja je bil modrega, starišem je rad pomagal.

Glejte, glejte, pri vojakihi so ga vendar-le predelali. Prej je bil ošaben, kakor petelin, zdaj pa je krotak, kakor ovca, govoril je Srp svojemu sosedu, ko sta šla s polja. Stara dva sta ga silno vesela. No, saj jima jih je že dosti napravil. Zadnji čas je, da ga pamet sreča.

Jaz mu nič ne verjamem. Lisjak ostane lisjak. Saj je pravil Lizin, da je bil pri vojakihi večkrat kaznovan. Dasi ima dve zvezdi pod vratom — imel bi jih lahko še več tak-le, ki je studiran. Saj ima še Smoleč dve.

Tisto deklino je menda stari že izplačal. Fant bi se rad oženil.

Naj se le! Prav lahko ne bo dobil neveste.

Zadnjič sta hodila okrog sodišča.

Tako? No, potlej pa že!

Zenske pa so vedele še več povedati.

Strina, ali veš kaj novega? popraša pri vodnjaku Srpico soseda.

No, kaj takega? Rožičev Joško se ženi. Stari mu je že izročil posestvo.

Katera ga bode pa vzela? Najbrže Sirovčeva Meta, odvrne zbadljivo Srpica.

Ta je že izplačana. 300 goldinarjev ji je moral odsteti. Potičarjevo iz Kozjega loga snubi. V nedeljo pridejo na ogled.

Hem! Bore dekle, če je kaj vredno! In res je bilo tako.

Nekega dné pokliče stari Rožič Joška k sebi v zgornjico.

Veš ti, Joško! jaz sem se postaral. Šest križev imam na hrbtu in putika me tare. Mati je tudi že opešala za tako gospodinjstvo, kakor je pri nas. Tončka čakajo še vojaška leta in dekletci tudi ne moreta vedno doma biti. Veš kaj, Joško! prelozil bodem butaro na tvoje rame. Odkar si prišel od vojakov, postal si možak in zato nimam skrbi, da bi ne gospodaril dobro. Trgovino si še pridržim, dokler se dekletci ne pomožiti, kmetijo in gostilno pa izročim tebi.

Kdo je bil bolj vesel očetovih besedij, kakor Joško. V duhu si je zidal gradove v oblake in delal načrte in račune: Češ, najbogatejši bodem v vasi, vse bode plešalo po moji besedi.

In tiste dolžnike, oče, tiste tudi?

Tudi te ti izročim, kolikor niso v zvezi s trgovino.

Teh besedij je bil Joško neizrečeno vesel. Imel je Rožič dosti dolžnikov — saj mu je bilo skoro vse dolžno po vasi, razun nekaterih imovitejših kmetov. Da bi bil Rožič oderuh, ni bilo ravno slišati. Kako tudi, saj je imel vse sam v rokah in lahkomišljeni ljudje so bili veseli, da jim je upal. To vse je bilo bolj po domače, o obrestih ni nihče govoril. Jeseni, ko so prešiče klali, zito in seno prodajali, tedaj je Rožič vse to spravil pod svojo streho. Jeden mu je dal pol prešiča ali pa celega, drugi voz sena, tretji par mernikov pšenice, četrti voz slame itd.: češ, pa si uračuni, kakor veš in znaš. V svojo škodo se ni imel Rožič navade usteti. Še celo potezal se je marsikdo zanj, češ, da je dosti dober človek in prizanesljiv.

Joško je tedaj prevzel gospodarstvo. Oženil se je in še precej priženil.

Bil je res umen gospodar. Dosti novega je vpeljal pri kmetiji: nekatera se mu je sponesla, nekatera ne. In tako je bilo pri ljudeh dosti hvale, a tudi dosti zabavljič o njegovem gospodarstvu. Drugi spet so rekali: Ta lahko tako gospodari, ker ima dovolj denarja. In niso napačno trdili. Z mladimi gospodarji je posebno rad občeval, in hodili so ga popraševati dostikrat za svet. Joško je imel več časnikov in prebiral jim je iz njih to in ono. Razlagal jim je, kako mora kmet napredovati, govoril jim je o politiki, o domovini in tudi o veri. Tako so ga mladi ljudje sčasoma jeli spoštovati — starejši pa so le z glavo zmajevali. Vendar Bog vé kaj slabega ni nihče vedel o njem, celo ženske so ga puščale v miru. Norosti mladih let pa ljudje radi pozabijo.

Dva sta bila pa vendar le v vasi, katerih Joško ni mogel. Očitno ravno tega ni kazal, kako bolj zbadljivo v prijateljskem krogu pa je rad izpustil nad njima. To je bil Srp, kateri je še vedno županil v Zdehanji vasi, in gospod župnik, kateremu ni bil ravno posebno naklonjen. V cerkev je pridnejše hodil Joško, kakor poprej, toda goreč kristijan ni bil. V cerkvi je imel svoj sedež na koru, koder se ni preveč pobožno vedel in celo izpodtikali se časih moške, zlasti pevke nad njim. Sčasoma pa so se tega tudi privadili. Pač pa je bil zelo naklonjen ne davno dospevšemu novemu učitelju, kateri je rad zahajal v Božičevo krčmo. Poredni ljudje so uganili, da gospod učitelj gospodinje išče.

IV.

Jutranja služba božja je ravnokar minila pri sveti Marjeti v Zdehanji vasi. Ljudje so se gnetli iz cerkve in postajali pod košato lipo. Tam je soseskni sluga na velikem kamenu z bobnečim glasom klical, da so razpisane nove občinske volitve v Zdehanji vasi in da je že imenik volilcev pri županstvu štirinajst dni na razpolaganje.

Mladi svet se ni toliko zanimal za ta oklic, kolikor nad običajno opasko soseskega sluga: »Samo mene nikar ne volite, ker potem ste ob briča!«

Mozje pa so se zbirali v gručah in ugibali, kaj in kako? Hitro so se razvneli, ker je več mladih gospodarjev klicalo: »Srpu bomo dali penzijo.«

Ze pred cerkvijo bi se bili do dobrega razprli, da niso starejši in mirnejši jeli odganjati domov, češ: »Saj še ni danes volitev.«

Gospod župnik je ravnokar odzajuterkoval, ko potrkala nekdo na vrata.

»Hvaljen bodi Jezus Kristus«, pozdravi prislec, vstopi.

»Amen na veke! No kaj je novega oče župan? Prav je, da ste prisli, prav, saj se že davno nisva nič pogovorila.«

»Novega dosti, gospod župnik! Ravnokar sem dal oklicati nove občinske volitve.«

»Tako, tako? Ali že? Sedite Srp!«

»Ze, ze! Tri leta je preteklo.«

»No, no! ali bo kaj vojske?« popraša ravnodušno smejoč se gospod župnik.

»Kaže, da bo! Prestari smo, prestari. Treba bode mladim odstopiti breme.«

»Kaj stari? 55 let ni taka starost. Poglejte mene: ze nobenega lasu nimam na glavi, a če Bog da in Mati božja, v pokoj pa ne grem, dokler bodo še te-le bing-gljale«, odreže se župnik, pokazavši na noge.

»Mladi Rožič ima dosti povedati o starem županstvu.«

»Ta fante! No, Jošku bomo pa že še suknjo zapeli.«

Naenkrat pa župnik utihne in spremeni svoj glas:

»Ej, ej! Ta Joško jih je že dosti nagodil soseski. Slišal sem že marsikaj, on ni dobrega duha. Bojim se pa vendar-le, da nam bode delal še dosti preglavice. On hoče vsekako nemir sejati po soseski.«

»Tam doli v gostilni pri Rožiču imajo mnogo govoriti o sedanjem županstvu. Pravijo, da bi bilo bolje za kmeta, da bi pri davkih dajali za šolo, kakor tako po hišah pobirali. Tudi radi godčevskih licenc se pritožujejo, češ da s tem odide toliko dohodkov soseski.«

»Aha, krčmarjem, posebno Rožiču, kolca se po krajcarčkih mladine.«

»Gospod učitelj prav hvali mladega Rožiča.«

»Aha, za to se me že nekaj časa izogiblje.«

»Včeraj sem bil pri glavarju. Še nikdar ni bil tako mrzel proti meni. Ne vem kaj to pomeni?«

»Ali ni gospod glavar časten občan naše soseske?«

»Je, je!«

»Torej on ima v I. razredu volilni glas. Bodite pozorni.«

»V II. razredu zmagamo gotovo.«

»Ni dosti. Kaj pa III. razred pravi?«

»V tem razredu pa so samo Rožičevi dolžniki, graščakovi delavci, pijančki in zapravljički. Za kozarec vina gredó, kamor kdo hoče.«

»Na to pot jim mi ne gremo. No pa I. razred?«

»Ta bode naš.«

»Ne vem, Srp, če smo tako gotovi. Stejmo! Nasih je šest gotovih, kaj ne?«

»Za Rožiča ne dam vere.«

»Za starega?«

»Hem! Sin ga bode pregovoril.«

•E, z nemškutarji pa vender-le ne potegne. Saj je bil vselej na narodni strani.«

•Kakor bo! Tako sem slisal, da mu je graščak zapretil, da mu zapre tisto pot, po kateri hodijo njegovi delavci v Rožičevo prodajalnico, da bode prepovedal delavcem kupovati pri njem in Bog vé, kaj se vse.«

•Kaj mu mi ne damo nič izkupiti?«

•Tako sem slisal.«

•Bodem jaz govoril z njim.«

•Treba je tudi vedeti, gospod župnik, ako ne volita oba Rožiča v I. razredu. Zapisan je tudi Joško v volilnem imeniku.«

•In če se glavar dá pooblastilo — zgubljeni smo, pravi župnik.«

•No pa Joško se šteje za hudega Mladostenca — menda se ne bode zvezal z nemškutarškim graščakom?«

•Nič novega. Jošku ne verjamem nič. Komur manjka verskega prepričanja, tak je zmogel vsega: omahljivec je: napuh in denar mu je rodoljubje.«

•No, bomo kmalu videli. Danes se bo pri Rožiči že kaj skuhalo.«

Srp vstane in župnik mu se zatrdi pri odhodu:

•Le vse dobro vravnajte. Tudi jaz hočem govoriti z Rožičem. Če smo omahljivi, smo pokopani. Vsi za enega, eden za vse!«

•Bog vas obvaruj!«

•Srečno!« odgovori župnik in poseže po knjigo, da opravi svoje molitve.

V.

Joško in učitelj sta sedela še do jutra pri mizi. Govorila sta še mnogo, kar pa je ostalo skrivnost.

Nekaj dni pozneje povabil jih je graščak več na večerjo. Graščak Hohnwetter je imel svoje posestvo precej nad Zdehanjo vasjo. Ljudje so mu rekli »Goni-veter«. Imel je precej kmetije, opekarno in 3 žage. Tako je seveda precej ljudi imelo zaslužka pri njem. Priljubljen pa ni bil pri ljudeh. Bil je renegat. Oče njegov je bil še postene slovenske korenine. Spravil je precej bogastva na kup in podjeten je bil. Bil je tudi načelnik cestnega odbora. Slovenski je znal dobro, a govoril ni rad. Žena mu je bila trda Nemka. V cerkev ni hodil. Tudi družina ni imela posebno lepega vzgleda v njegovi hiši. Precej časa se že ni vdeleževal javnega življenja — odkar je narodna stranka zadobila večino v občinskem odboru. Govorili so pa ljudje o njem marsikaj, bodisi o bogastvu, bodisi o življenji njegovem. Toda to ne spada v našo povest. Taka večerja pri graščaku Hohnwetteru je bila nekaj nenavadnega. Zato se je marsikdo čudil temu povabilu in ugibal se je marsikaj. Povabljeni so tudi vedeli, da je to politična večerja.

Pri večerji so bili: vpokojeni davkar Zubelj, ki je živel v pokoji v Zdehanji vasi, oba Rožiča, stari in mladi, učitelj in — okrajni glavar.

Tudi to je ostalo skrivnost, kar so govorili ti gospodje tistega večera. Le to vemo, da je staremu Rožiču jako ugajalo to povabilo. Kaj ga je že vse doletelo, odkar je Joško postal tak možak.

Župnik in župan sta zvedela za to večerjo, in ko je župnik, gredoč iz sprehoda, postal pred Rožičevo prodajalno, zapazili so ljudje precej. Stopil je v hišo in slal sta s starim Rožičem v zgornjico. Nista dolgo govorila.

•Vi ste naši, gospod Rožič, ali ne?«

•Veste, gospod župnik! jaz sem že prestar. Izročil sem vse to Jošku. Tudi se ne dam več voliti v občinski odbor.«

•Pa k volitvi pridete vendar-le?«

•Ne vem. Saj opravite brez mene.«

•Ni tako. In če ravno za vaš glas propademo?«

•Ne bode ne. Saj je Joško tudi v I. razredu.«

•Silil vas ne bodem«, odgovori župnik nekako potrt in odide.

Rožič pa se je potuhneno smejal za župnikom. Takoj sta bila skupaj z Joškom.

•Pa smo ga za enkrat!« ciknil je Joško.

Starec je segel v roko pri graščakovi večerji glavarju in graščaku, da ne pojde k volitvam. Več ga niso mogli pregovoriti.

•Meni dasta zaslužiti obe stranki, ne morem in ne morem«, ponavljal je.

Nasprotna stranka pa se je vendar-le veselila tega uspeha.

Stari župan je sklical drugo nedeljo popoldne shod v svoji hiši. Prišlo je obilo mož. Tudi gospod župnik pride in govori tako-le:

•Možje! Hudi časi se nam bližajo. Sovražnik je zasejal luliko mej pšenico. Dozdaj je bil mir v naši soseski, odlej ga ni več in ga ne bode še tako hitro, kakor se kaže. Pilat in Herodež sta se sprijaznila. Zato poslušajte me!

Več kakor 20 let sem že pri vas. Vedno sem želel koristiti vaši soteski. Tudi v občinskem odboru ste me imeli priliko dostikrat slišati. Ali sem kedaj kaj takega nasvetoval, kar je bilo vam v škodo? Ali nisem vedno gledal, da že itak siromašni kmet ne bi bil preveč obložen z raznimi davki? Ali ste doslej še kdaj plačevali občinske doklade? In odslej jih bode, kakor se kaže. Ali sem vas kedaj pritiskal pri popravah za cerkev ali pri farovžu? Ali koga kaj boli, kar je donesel za novo šolo? Vse se je zgodilo polagoma, da nihče ni občutil preveč. Da pa se je to zgodilo, zahvaliti se imate modremu in skušenemu vašemu županu, kateri je na zadovoljnost vseh županil tudi že 15 let. Ako bi tako ne bilo, ne bili bi ga volili. Jela pa je pihati tam iz trga druga sapa, ki ni naše krvi, ki ni narodna, sapa nemškutarška. V občini sami so zaslepljeni, kateri gredo za to sapa, ki pa je morivna in katera utegne škoditi in v nevarnost postaviti ne samo vaš telesni, ampak tudi dušni blagor. Zato vam kličem: možje! bodite na straži; vdeležite se županske volitve in oddajte svoje glasove za tiste moze, katere vam priporoči vaš stari in, upajmo, tudi novi župan. Bog ga ohrani še mnogo let, nasprotnikom pa razsvetli um, da ne zaidejo na kriva pota. Očitajo nam, da nismo storili ničesar za napredek kmetijstva. Da smo mi tudi za napredek, priča nam nova šola, katero smo zgradili z mnogim trudom in tako preskrbelj vašim otro-

kom, da se kaj naučé, kar je tako potrebno. Ali nisva bila midva s Srpom prva, ki sva jela gojiti vadjarstvo v naši vasi? Sad tega truda že uživata več let. Ali nisva midva s pomočjo starega občinskega odbora pripravila v vas marsikako napredno novost pri kmetijstvu? Koliko semen imate, ki jih poprej niste imeli? Koliko strojev imate na razpolaganje, katerih poprej niste niti po imenu poznali, kakor vejalnik, trijer, slamoreznico i. t. d.! Ali se še spominjate, koliko težav je bilo pri kopanju vodnjaka, kateri je soseski tolika dobrota in katerega je hudobna, nevoščljiva roka pokvarila, da ga še zdaj nismo do cela izčistili? Kdo je torej tisti, ki je prijatelj vaše soseske: ali tisti, ki zida, ali tisti, ki podira?

Župnik je prenehal. Dovolj bodi, da rečemo, da je župnik tako navdušil možake in jim ob enem izprašal vest, da so bili kar vsi zamaknjeni in tak »živio« se je glasil po dokončanem govoru, da so ga slisali v Rožičevo gostilno. Ob enem pa so stiskali pesti in slabo bi se bilo godilo Jošku, da je bil takrat v Srpovi prostorni hiši. — »Ej, gospod so le gospod, reci kdo kar hoče«, dejal je mlad mož, ki je danes teden še pri Rožiču »živio« klical.

»Neveden človek se res da hitro premotiti,« odgovarja mu drugi, ki je poprej že tudi omahoval, na katero stran bi potegnil?

»Saj še nista vedela, kaj imamo,« reče prileten možiček, pridruživši se jima. Danes sta pa zvedela.

* * *

Drugi teden so bile volitve. Mladi Rožič je letal cel teden po hišah in graščakov pisar je vsak dan pritiskal na delavce ter zabavljajl čez župnika in starega župana.

Narodna stranka ni kaj agitirala.

»Pustimo reveže v III. razredu,« rekel je župnik Srp, »naj naredo po svoji pameti in vesti. Reveži so dvakrat! Odvisni so, zaslužek lahko izgube in kdo jim bode preskrbel vsekdanjega kruha? Počakajmo boljsega časa. Da le v I. in II. razredu zmagamo — večina je potem tako naša.«

»Ali I. razred? Kaj je rekel Rožič?«

»Še enkrat grem do njega.«

Volitve so se izvršile. V III. razredu je z nekaj glasovi večine zmagala nemškutarska stranka. V II. razredu so bili odborniki enoglasno izvoljeni od narodne stranke in v I. razredu pokopal je narodno stranko odlični rodoljub Joško Rožič in njegov oče, kateri je ostal doma. Za en glas večine so zmagali.

»Ta omahljivec, ta izdajica Rožič nas je pokopal,« jezil se je Srp proti župniku drugega dne.

Bilo je mnogo pijače tiste dni in nekateri možje so bili kar zdijvani.

Ko pa se je poleg volilni boj, tedaj je marsikdo obžaloval svoj korak. Spoznavali so vedno bolj, da so bili zaslepljeni.

»Toda, kar je, je!« rekel je župnik. »Počakajmo boljših časov.«

Še bolj so se začudili čez osem dni, slisavši, da je za župana izvoljen z večino glasov graščak Hohnwetter.

»Zdaj pa veste, kaj je naša hiša?« rekala je bahato Rožička svoji sosedu Srpici.

»Le počakajte, soseda! vsaka pesem je le nekaj časa lepa,« dejal je Kranjec, ki je Francoza zibal.

In obrnivši se odide.

Še precej časa je bilo govorjeno o teh volitvah, dokler naskrat drug glas ne počí po vasi. (Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Kako podgane preganjati? Priden kmet se je trudil celo dolgo leto, prenašal vročino in mráz, mokroto in zejo, da je slednjič v jeseni spravil pod streho nekaj pridelkov. Sedaj si bom oddahnil nekoliko po dolgem trudu, misli si, ali glej ga spaka! Kar mu je ljubi Bog blagoslovil, da mu niso končale razne uime, kar je on s trudom pridelal in obvaroval raznih požrešnih živalij, to hoče mu sedaj — že skoraj izpred ust požreti nesnažna in grda golazen, podgane in miši. Pravična jeza ga zgrabi, kako bi še sedaj ubranil svojega truda sad in pokončal tega dostikrat nadležnega sovražnika. In v ravno tem boju hočem mu pomagati z raznimi sveti.

Največji sovražnik podganam in mišim je seveda dobra mačka. Takošno žival ti ne bodi žal hraniti pri hiši in dati ji včasih malo jesti, kadar se sama ne more preživeti, saj veš, da lovцем ni vedno sreča mila. Zraven tega pa tudi skrbi, da bode mačka imela — vsaj po noči — prosto pot v žitnico, klet, na svisli in v hlev. Treba zato napraviti primernih lukenj, ne prevelikih, da mestu mačke ne prileze kakšen nebodigatreba. Na svislih treba večkrat premetati slamo, da se golaznim gnjezda razderó in mačka lažje zasači kakega škodljivca.

Drugi lovec za podgane in miši, to je umno narejena past. Teh je mnogo vrst, nekatere ubijajo, druge lově žive živali. Treba je pa pomniti, da v past podgana ali miš najraje gre v temnem in zaduhlem prostoru, med tem ko ji bodeš na odprtem in zračnem prostoru zastonj nastavljal. Vzrok je ta, da v malem prostoru vada veliko bolj diši, nego na zračnem. Za vado je najboljša zgornja skorja novopečenega kruha, ali pa kosček mesa, katerega preje na žerjavici malo opeci. Na ta način boš v kleti ali v hlevu polovil nesnago skoro do zadnje; med tem, ko se ti v žitnici ali na svislih iz prejšnjega vzroka ne bo tako posrečilo.

So tudi prostori v poslopju, kjer ne more živali ničesar do živega, ne človek, ne past ali mačka, tam se brez skrbi redi in vzgaja. V gostih pazih med lesenó kletjo, med dvema podoma itd. tam ti cvili cele noči in se pretepava golazen. Kako pa od tam jih pregnati? Tukaj, kjer ne more nobena domača žival, ali kdo drugi, ki ni povabljen, — blizo, ondi se naj nastavi strup. Toda pomniti je, da se mora to delati oprezno in varno, da ne zgodila se bi kaka nesreča. Strupov je več vrst. Najbolj nedolžen bi bil sledeči: Vzemi kakšno pest drobne živega apna, pa mu primešaj nekaj oprazene, dišeče

tursišne moke. Ko se žival nažre, začne jo strašno žejeti, da beži k vodi, in ko se napije, začne jo apno napenjati tako, da pogine. Ali pa v žerjavici speci par krompirjev, potem pa vzemi žveplenk, jih vtakni v krompir, zasudi, da se kapica odluči v krompirju. Tako napikan krompir je močan strup zoper miši in podgane. Tudi velja, ako na trohi svinjske masti opraziš nekoliko tursišne moke, zraven pa primešaš glavic od žveplenk. Ako pa na dobro zabeljene žgance nastrgaš nekaj mišnice (arzenika), imaš to najmočnejši strup, ki ti ga morem svetovati za podgane.

Ponavljam še enkrat, da nastavi strup le tedaj, kadar drugače ne moreš golazni do živega. Vselej ga dobro skrij, da ne pride kdo drugi do njega, nego miši in podgane, pa tudi te, če jih najdeš omotene ali poginole od strupa, varno jih zakoplji. Zgodilo se je namreč že večkrat, da je druga žival ostrupljeno podgano požrla, pa s tem še sama zastrupila. Pozor toraj, dragi kmetje, v tej reči, da ne pridete zraven v škodo in nesrečo!

Pohorski.

Domožnanstvo.

Ko smo tako bolj na hitro pregledali bližnje sosed^{*)} našega cesarja, je treba zdaj v domači državi, v naši Avstriji se bolj natanko seznaniti z ljudmi in deželami.

Najprej moramo povedati, kako se prav imenuje naše cesarstvo doma in drugod po svetu. Pred letom 1867 so vsi rekli le: avstrijsko cesarstvo, in to je bilo prav, zdaj pa pravijo: avstrijsko-ogerska monarhija. (Monarhija je tam, kjer en sam vlada vse in sicer do smrti.) Kako so prišli ti Ogri vmes? Zakaj moramo reči: avstrijsko-ogerska monarhija in ne več samo avstrijska monarhija?

To je prišlo tako-le. Leta 1866 je bila vojska s Prusom in Lahom ob enem. Laha so premagali naši vojaki, Prusa pa niso mogli. Prusi so imeli huje orožje, več denarja in pa z Ogri so imeli na skrivnem neko zvezo. Ogri so se puntali že leta 1848 in 1849 pa so bili tepeni, a godrnjali so še vedno in iskali prilike ponagajati cesarju. Tako so bili tudi l. 1866 veseli v srcu, da so Prusi zmagali. Na tistem so Prusi napravili iz vjetih Ogrov 1 kor in za vodnika so postavili Ogra generala Klappa, ki je že 1848. leta vodil ogerske puntarje na cesarske vojske, pa ni zmagal. Ko je cesar videl, kaj Ogri počenjajo, je bil žalosten, ni se hotel več vojskovati naprej, sklenil je mir s Prusi in Lahi. Kaj pa je naredil z Ogri? — Ogri so bili zaslužili kaznen, pa je niso dobili.

Ta čas je bil naš prvi minister neki baron Bajst. Ta mož je bil doma na Saksonskem, pa tam so ga spodili, in prišel je k nam, kjer so ga sprejeli, in je celo minister postal. Ta minister je bil tako moder, da je rekel cesarju, dajmo Ogrom vsega, kar želé, potem bodo že tihi in mirni. Res so tako naredili, pa Ogri so grozno

veliko tirjali, vse svoje so zahtevali ministre, vojsko, denar in kdo vé kaj še, in res, vse so jim dovolili ne samo z besedo, ampak na pismo, in ta pogodba se imenuje zdaj dualizem (dvojna država); to je en cesar z dvojnimi ministri. Cesar ima na Dunaju svoje ministre in v Peštu tudi svoje ministre, ti vladajo Ogri in Hrvat, dunajski pa nas Slovence, Nemce, Čehe in Poljake.

Tako sta se razcepili iz enega cesarstva dve državi: avstrijska in ogerska in zato ima zdaj tako ime avstrijsko-ogerska monarhija.

O dualizmu bomo še govorili, ker je ta pogodba sklenjena le za 10 let in se mora vselej zopet ponoviti. Zato bodo morali naši poslanci na Dunaju v državnem zboru gledati, da se Ogrom vzame, kar imajo preveč, in se dá drugim, kateri še ničesar nimajo.

Ogri so za-se, mi pa za-se. Po tem se tudi deli vse drugo in te razdelitve se moramo držati tudi mi. Najprej bomo našli tiste dežele, katere so ostale še pod dunajskimi ministri. Nastevali jih bomo po velikosti, poiščite jih na zemljevidu.

1. Galicija meri 78.532 $\square$ km. in ima ljudij 6.800.000, to je 6 milijonov in osemstotisoč.
2. Češko meri 51.948 $\square$ km. in ima blizu 6 milijonov ljudij (5.960.000).
3. Spodnje Avstrijsko meri 19.853 $\square$ km. in ima ljudij 2 milijona 7 stotisoč (2.750.000).
4. Moravsko meri 22.231 $\square$ km. in zivi 2 milijona in 3 stotisoč ljudij (2.330.000).
5. Štajersko meri 22.449 $\square$ km. in ima 1 milijon in 3 stotisoč ljudij (1.320.000).
6. Tirolsko in Predaleško meri 29.300 $\square$ km. in ima blizu 1 milijona ljudij (960.000).
7. Zgornje Avstrijsko meri 11.994 $\square$ km. ter zivi 8 stotisoč ljudij (810.000).
8. Bukovina meri 10.456 $\square$ km. in ima blizu 7 stotisoč prebivalcev (680.000).
9. Šlezija meri 5.153 $\square$ km. in ima čez 6 stotisoč ljudij (630.000).
10. Dalmacija meri 12.862 $\square$ km. in zivi čez pol milijona prebivalcev (545.000).
11. Kranjsko meri 9.065 $\square$ km. in ima tudi čez pol milijona ljudij (520.000).
12. Koroško meri 10.333 $\square$ km. in šteje blizu 3 stotisoč ljudij (370.000).
13. Istria meri 4.951 $\square$ km. in zivi čez 3 stotisoč ljudij (330.000).
14. Goriško meri 2.927 kvadr. km. in ima čez 2 stotisoč prebivalcev (230.000).
15. Solnograško meri 7.163 kvadr. km. pa ima manj, kot 2 stotisoč ljudij (180.000).
16. Trst z okolico meri 96 kvadr. km. in zivi čez pol drug stotisoč ljudij (165.000).

Vse dežele torej, katere vladajo dunajski ministri, merijo 300.000 kvadr. km. in štejejo prebivalcev 24 milijonov in pol (24.580.000).

Zdaj pridejo dežele ogerske krone po velikosti:

1. Ogersko meri 282.804 kvadr. km. in ima čez 15 milijonov ljudij (15.315.000).

^{*)} Francozi, Španci, Angleži in še nekateri drugi so bolj daleč proč, in jih bomo obiskali drugi pot.

2. Hrvaško meri 42.501 kvadr. km. in zivi 2 milijona in 250 tisoč ljudi.

3. Reka z okolico meri 20 kvadr. km. in ima 35.000 prebivalcev.

Vse dežele ogerske krone skupaj merijo torej 325 tisoč kvadr. km. (325.325) in zivi okroglo 17 milijonov ljudi (17.600.000).

Bosna in Herzegovina sta posebej, nista ne pod ogersko, ne pod dunajsko vlado, merita pa skupaj 51 tisoč kvadr. km. (51.110) in imata poldrug milijon ljudi.

Kmečka pisma.

Na Gorenjskem, 6 jan. 1896.

Dragi Domoljub!

Znan ti je hud boj, katerega bijemo mi gorenjski kmetje s tujim baronom Bornom, ki nam hoče na vsak način naše lepe planine vzeti; saj si se tudi Ti že neustrašeno za naše pravice potezal. Ker sem prepričan, da se še vedno za nas zanimaš, Ti moram vendar zopet enkrat malo popisati, kako nam že kaj gre.

Odkar je bil prvi in dosedaj še zadnji ljudski shod pri nas v Pristavi, se je vse na bolje obrnilo. Mi smo spregledali, kam »pes taco moli«, in kje imamo prave prijatelje, in reči moramo, da si je od tistega časa jud kaj malo, ali bolje rečeno nič naše zemlje prisvojil. Najvažnejša stvar za nas je sedaj pot skozi Bornov zivalski vrt. Na vse načine nas lovi, a dokler bomo mi gorenjski močje, je on ne bo imel. Bili ste že dve obravnavi, in ker se je deželni odbor prepričal, kako stvar stoji, bil bi čas, skrajni čas, da je pot bila, je in bo naša, da bi tako prišla v red ta neprijetna stvar. Ker baron vidi, da nam s kupovanjem ne more do živega, začel je s pravdami, češ, kje se bode ubogi kmet upal z menoj, milijonarjem, v pravdo spuščati. Na ta način bi nam rad vzel pogum in sploh veselje do kmetijstva in vsega.

Bornov »hofadvokat« je nam sedaj že dobro znani dr. Munda; toda zvita buča naš »prijatelj« Malnar, Bornov vodja, poleg njega najame tudi druge advokate, da bi nam sploh zaupanje vzel do tega ljudstva. No in to se mu je v resnici že tudi zelo posrečilo; kajti nismo do sedaj verjeli, da bi bilo mogoče to, da je tudi oni dr. Tavčar, oni imenitni »dohtar in prvi Slovenec« zoper nas nastopil in Borna zastopal, oni gospod, ki je nekoliko popred celo nekatere naše može pred Bornom branil. No, in vendar je res! Saj je o tem vedel več povedati tvoj očka »Slovenec«, ki je tudi na naši strani. On je dné 20. nov. 1895 svojim prijateljem kar naravnost razodel, kako je najemnik Šolar, ki ima lov v Šijah, tožil Borna, ker so njegovi lovci iz planine Šije v Bornovo podili in kako se zavzame »ko ugleda v kanceliji dr. Tavčarja od barona Borna kot advokata najetega, ki je govoril, da mi nagajamo, in da se bo planina razdelila.« 30. nov. 1895. je »Slovenec« zopet naznanil, kako se

je skušal dr. Tavčar omiti, toda godilo se mu je kot zamurcu, ako ga skušaš omiti, vedno je jednako črn. Zavračal je krivdo na nas, češ, da smo bili mi »nahujskani« in da nas je hotel zato z lepa z Bornom »poravnati«. A ker je sam prepričan, da je grešil, zato začne napadati naše prave prijatelje brez izjeme, in očita, da je ljubezen onih do nas, kateri so se res požrtvovalno potezali za naše pravice, »samolicemerstvo in zgolj hinavščina«.

To nam je bilo že preveč in preneumno, zato smo se zbrali in sklenili temu surovemu postopanju oporekati. »Slovenec« je naš sklep naznanil 21. dec. 1895. Prosimo tudi Tebe, dragi »Domoljub«, sprejmi ga tudi Ti in naznani ga svojim in našim prijateljem, glasi se takole: V 269. številu »Slovenskega Naroda« je priobčil dr. Ivan Tavčar pod Zaglavjem »Dostojna agitacija« nekako opravičevanje svojega neopravičljivega postopanja nasproti podpisanim posestnikom trziških planin. Zajedno isti list z namenom, da bi opral sebe in svojega liberalnega kolovodjo, piše, da so oni naši požrtvovalni in odkritosrčni prijatelji, ki so našo zadevo spravili v javnost, in pri vsaki priliki potegovali se za zatiranega kmeta, to storili iz zgolj licemerstva in hinavstva. V imenovanih dveh in prejšnjih člankih se je neosnovano zalila čast podpisanih kmetov, sumničilo se poštenje njihovih naporov nasproti židovskemu mogočnjaku Bornu ter podlo gnjusilo tudi poštenje onih, ki so nam vedno požrtvovalno stali ob strani ter nam pomagali, karkoli je bilo v njihovi moči. Menimo pred vsem gg. deželna poslanca dr. Ignacija Žitnika in Andreja Kalana ter vrlega rojaka »semeniščarja«, ob katerem se je v dopisu tudi obregnil dr. Tavčar, kljub temu, da se ne more gledé delovanja za naše koristi z daleč primerjati z onim gospodom.

Podpisani najodločneje oporekamo Narodovemu skrajno nedostojnemu in vseskozi brezdomovinskemu pisarenju.

L. 1893. nas je nazval isti list v svoji 201. št. — »nerazsodno maso«. Da bi nas bil s takim sramotilnim priimkom nadel naš nasprotnik Born — ne žalilo bi nas. A da nas domač slovenski list, ki ob tolikih prilikah — res hinavsko in licemersko — piše o skrbi za kmeta, imenuje nerazsodne in ne ljudi, marveč »maso« — temu ne odgovorimo drugemu, kot: Sram vas bodi!

V 269. številu l. l. poroča isti zloglasni list, da smo bili od nekoga »nahujskani« proti Bornu in da smo nahujskani pričeli »gonjo« proti baronu. Če se borimo nasproti ptujcu za svoje poštene stare pravice, za dedno zemljo, katere lastniki so bili naši pradedi in očetje, če zahtevamo to, kar je bilo in je naše, imenuje ta velenarodni dr. Tavčar — gonjo proti Bornu, h kateri smo bili šele nahujskani. Zahvalo za tako pisarjenje mu prilično izreče baron, ki je po naših planinah naselil jelene, »kar je« — kakor pišete — velikega priznanja vredno. Kdo je potem »nerazsodna masa«, mi, ki se tujca branimo, ali vi, ki nas izročate tujcu?

Hkrati javno protestiramo zoper to, da bi vi našim braniteljem predbacivali hinavstvo in licemerstvo. Mi

vemo, kaj in koliko so storili in še delajo za nas. Če pa veste tudi vi — dajte resnici pričevanje! To je naša zadnja beseda do vas, ki v našo obrambo še niste zganili prsta. Pri tej priliki nam je tudi prijetna dolžnost javno zahvalo izreči vsem, ki so delovali v obrambo naših pravic; zahvaljujemo se tudi vrlemu »Slovincu«, ki je naši zadevi vedno blagovoljno odprl svoje predale. Prosimo, da nam vsi še tudi nadalje ohranijo svojo naklonjenost, da se tudi pri deželnem odboru naša stvar reši tako, kakor zahteva — pravica.

Križe pri Tržiču, dne 8. grudna 1895.

Jos. Ahačič, zupan, Matevž Mali, odb., Janez Grašič, Martin Škerjanc, odb., Franc Ribnikar, odb., Janez Golmajer, zupan, Jožef Primožič, odb., Ignac Grašič, Franc Oranič, odb., Peter Jeraj, Ignacij Lončar, odb., Jožef Aljancič, odb., Jožef Zupan, odb., Jožef Aljancič, Aleš Gros, odb., Janez Ovsenik, odb., Anton Primožič. — Konečno naj še omenjam, da je bila ta pravda še-le oktobra mesca 1895. l. končana in sedaj nam je še-le prav umljivo, zakaj se je dr. Tavčar »lojalno umaknil«, in na njegovo mesto »hofadvokat« Munda stopil. Munda je napravil najpred rekurs na dež. sodišče — zastonj! V Gradec na višje sodišče, spet zastonj! Nato na Dunaj na najvišji sodni dvor, spet zastonj, seveda ne za se ampak za barona. Kajti to je 25. sept. 1895. razsodilo, da ima tožitelj prav, in da ima Born oziroma Malnar stroške poplačati. Če bi se jednako merilo, bi moral tudi Born dobiti 8 dni zapora, kakor ga je dobil 1894. najemnik lova v Šijah, ki niti toliko ni motil lovske pravice kot sedaj Bornovi lovci. No pa mi smo že s tem zadovoljni, ker vidimo, da se tudi baronu — milijonarju vse ne obnese.

Te srčno pozdravlja in veselo in srečno novo leto voši Tvoj Gorenjec Jaka.

Razne novice.

Prva številka letošnjega »Domoljuba« nam je pošla. Naročnikom, kateri so se prepozno oglasili, bomo naročnino za toliko podaljšali. Kdor ima letošnje prve številke našega lista morda kaj odveč doma, nam prav zelo ustreže, če nam jo pošlje nazaj.

(Prihodnji shod) »slov. katoliškega društva kamniškega« bo na Svečnico po litanijah v društvenih prostorih »pri Kratnarji« v Kamniku.

(Stare šestice (desetice) in groši preklicani.) C. kr. finančno ministerstvo je ukazalo dne 18. decembra 1895, da se iz prometa vzame srebrni drobiž po 10 kr. in po 5 kr. avstrijske veljave. Ta denar se bo le še letos, to je do 31. decembra 1896, po imenski vrednosti jemal v plačilo v prometu. C. kr. blagajnice in uradi od sedaj naprej ne bodo nič več izdajali omenjenega drobiža pač pa bodo preklicane desetice in groši noter do konec leta 1898 sprejemali pri vseh plačilih in tudi v zameno po imenski vrednosti. Po preteklem letu 1898 ne bode vlada nič več sprejemala omenjeni srebrni drobiž.

(Zopetne občinske volitve) v Skofji loki bodo 21., 22. in 23. jan. Volitev zastopnika za vsako podobčino bo 20. t. m.

(Vožni red na progi Grosuplje Novo Mesto) se je pri dveh vlakih nekoliko spremenil. Vlak, ki je prej odhajal iz Mesta ob 10-15, odhaja zdaj 1058 dopoldne, pride pa ravno tisti čas na Grosuplje, kakor prej. Vlak pa, ki je odhajal iz Grosuplje popoldne ob 208 in prihajal v Mesto, ob 5-18, odhaja isti čas, pride pa v Mesto že 426, tako, da zdaj vseh šest vlakov enako hitro, ali kakor nekateri hočejo, enako počasi vozi, nekako 25 kilometrov v eni uri, kakor že ob otvoritvi. — Razun teh osebnih vlakov pa je vozil že od kraja tovorni vlak doli in gori. Presedati pa bomo morali Dolenjci tudi še naprej na Grosupljem in bode težko kmalu drugače, prvič zato, ker bi se sicer moral presedati k nam z Kočevarji vred tudi njih premog, katerega vsak »Kočevar« 4—5 voz seboj vzame, drugič, ker nas na visocih mestih še vedno imajo za — rade žejne.

(»Vrtec«), časopis s podobami za slovensko mladino. V Ljubljani Sv. Petra cesta št. 76; za celo leto 2 gl. 60 n. s prilogo »Angelček« vred. Bilo bi odveč ta obče znani, skoz in skoz izvrstno pisani in vrejevani list še posebe priporočati. V nobeni šoli in nobeni družini, kjer imajo otroke, bi se ne smel pogrešati. Gospodje duhovni, učitelji in stariši — sezite po njem!

List s podobami
DOM IN SVET
Izdaja v Ljubljani
dvakrat na mesec.
Vsaka številka ima 32 velikih stranij,
mного slik iz domačih in tujih krajev.
Cena 4gl. 20kr., dijakom 3gl. 40kr.
Najlepši list slov. družinam
v zabavo in pouk.

Prihodnja številka »DOMOLJUBA« izide dne 6. februarja 1896 zvečer.

Loterijske srečke.

Dunaj, 11. januarja:	82	59,	76,	38,	62.
Gradec, 11. januarja:	80,	3,	6,	34,	35.
Lince, 4. januarja:	67	68	41,	74	52,
Trst 4. januarja:	82	23,	66,	20,	15.

Kovaški učenec

star 14—16 let, vsprejme se takoj.

Franc Vrhovec,

kovač

Martnova cesta 67. Ljubljana.

Tržne cene v Ljubljani

11. januarja.

meni. m. št.	kg. a.	kg. sc.
Speh povejen, kgr.	8	46
Šarovo maslo, "	7 50	80
Jajce, jedno, "	6 50	3 1/2
Mleko, liter, "	6 80	10
rovoje meso, kgr.	7 50	64
Telešje, "	6 50	62
Svinjsko, "	5 50	60
Koštunovo, "	2 80	36
Pisanez, "	12	50
Leča, htl.	10	16
Grah, "	19	2 50
Pšol, "	90	2 70
Maslo, kgr.	70	7 50
Mast, "	26	5 20
Špeh svež, "	—	—

O zrnati kavi. V prenosih, da skoro v vseh družinah pije zrnino kavo po dvakrat, celo trikrat na dan, ne da bi kedo prisopal temu vzvičaju vroča raznim boleznim, kakor je živčna bolezen, iz te izvirajoče otrpjenosti živčnega sistema (blaznost) ali otrpjenosti srca. Vendar pa je dokazano iz zdravniške in vednostne izkušnje, da je ravno zrnina kava ono zlo, katero sicer polagoma, a teli gotoveje izposkoduje zdravje. Svedo to izkušnje in iz nje izvirajoča opominjanja znamenitih zdravnikov niso pristopna širokemu sloju ljudstva, ker so povsod pisana v vednostni obliki in priobčena le v učbenjskih strokovnih listih in takih knjigab. Tu le omenimo, da zadnja za umrtitev živali 0-3 grama strupa kofein, kateri se nahaja v zrnati kavi, ljudje pa brezskrbno povzijejo skudelico nenamensne zrnate kave, v kateri se nahaja 0-25 gramov ene-njega strupa! Zrnata kava rabi naj se edino le nameššana s sladno kavo, katera vpliv strupa kofeina večinoma popolni noma odstrani. Za ženske in otroke, istotako za slabotne in bolnike rabi naj se le cenejša zdrava, okusna sladna kava, katera, prirejena po katarinerjevi metodi, ima okus zrnate kave.

Najnižje cene

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch,
tovarna dežnikov,
Ljubljana, Mestni trg 15.

Preobleke. Popravila.

287 Zadnja cena. 7-7

R. Miklauc

v Ljubljani, Špitalske ulice 5

priporočam svojo zalogo gvanternega blaga. Imenujem posebno štofen vsake baže suknja in oalj za moške obleke, kakor tudi lepi novi batmoli in pisani porhant za ženska oblačila. Tudi imam namoveje volnate rute, gladke, z mrežami, z zobmi in z frančami. Priporočam tudi plavi in beli porhant, belo in rujav o kotonino, suknene nogovice in vse v to vrsto spadajoče blago.

Zadnja cena.

Zadnja cena.

Zadnja cena.

Franco Zorc

sv. Petra cesta št. 23

priporoča vsakovrstno

— moko in otrobe —

po najnižji ceni.

6 2-1

!Slovenskim gospodinjam!

važne in koristne knjige:

- I. *Toaletta*. Nova učna metoda o prirojevani oblačil za dame. Cena gld 1-50.
- II. *Krojni vzorci za per-lina oblačila*. Navod o prirojevanji ženskega, moškega ženskega in otroškega porila. Cena gld. 1-80.
- III. *Krojni vzorci za otroška oblačila*. Navod o prirojevanji oblačil za dečke in deklice v starosti od 1—12 leta. Cena gld. 1-60. Po pošti 10 kr. več.

Dobiti so proti vposiljavi zneska pod naslovom:

5 3-1 **M. Kunc** v Ljubljani.

POVESTI

Andrej Kalan

izšel je ravnokar ter se dobiva komad 20 kr., po pošti 23 kr. v Katoliški Bukvarni in Tiskarni v Ljubljani.
— Tudi III. in IV. zvezek sta še v zalogi.

3 zlate
16 srebrnih
kolajna.
12 kasti in
priznanih
diplom.

Franc Iv. Kwizda.

Kwizdov**restitucijski fluid**

o. in kr. priv. osnatevalna voda za kenje.

Cena 1 steklenice 1 gld. 40 kr. a. v.

Rabi se vže nad 30 let v dvornih hlevih: v vojaških in zasebnih hlevih z izrednim učinkom v krepcanje pred in po dije trajajočem naporu, pri izvirovanju udov, otrplosti kit itd in n-porablja konja za urno tekanje.

Paziti je na
varjetv. znanje in
zabraniti le
Kwizdov
restitucijski
fluid.

Gla v na zaloga
0 krožna lekarna
v Krneburgu pri Dunaji.

430 20.13 1.

249 8-6

Varšvena

znanka.

Kr. rumunski dvorni
založnik.

Dobiva se v vseh
lekarnah
in
droguerijah
avstro-ogerske
delele.

Sidro Liniment. Capsici comp.

18-3 iz lekarny Richter-jeve v Pragi 296

priznana izvrstno bolečine olajšujoče mazilo je dobiti posodica po 40 kr., 70 kr. in 1 gld. v vseh lekarnah. Zahteva naj se to sploh priljubljeno domače zdravilo kar kratko kot 726 70-9

Richter-jev liniment s „sidro“

ter sprejme iz previdnosti le v steklenicah z znano varstveno marko „sidro“ kot pristae.

Richter jeva lekarna
pri zlatem levu v Pragi.

Zaradi potresa znižane cene!

Luka Vilhar

urar v Ljubljani, Vodnikove ulice, pri
280 7 mesarskem mostu

prodaja kakor bi bila

„Razprodaja“

Napriložnostnejša prilika za nakupovanje finih zlatih, srebrnih in nikelnastih žepnih ur, stenskih in ur z nihalom, budilnic, verižic itd 807 12-1

Vsa tudi najtežavnejša popravila izvršujejo se natančno in z najmanjšo ceno.

Herbabny-jev podfosfornasto-kisli

apneno-železni sirup

Ta 26 let z največjim uspehom rabljeni, prani sirup rastaplja sluz, upokojuje kašelj, pomanjšuje pôt, daje slast do jedi, pospešuje prebavljanje in redilnost, telo jači in krepi. Železo, ki je v sirupu v lahko si privajajoči obliki, je jako koristno za narejanje krvi, raztopljive fosforno-apnene soli, ki so v njem, pa posebno pri slabotnih otrocih pospešujejo narejanje kostij.

Cena steklenic je 1 gld. 25 kr., po pošti 20 kr. več za zaviljanje. 299 20-4

Svarilo! Svarimo pred ponaredbami, ki se pojavljajo pod enakimi ali podobnimi imi ali, a so vendar posvoji sestavi in svojem učinku popolnoma različne od našega originalnega 26 let obstoječega podfosfornasto kislega apneno-železnega sirupa. Zahteva naj se torej vselej izrecno Herbabny-jev apneno-železni sirup. Pazi naj se tudi na to, da je zraven stoječa oblastveno protokolirana varstvena znamka na vsaki steklenici in prosimo, ne dajte se zapeljati niti z nižjo ceno, niti z drugimi pretvezami, da bi kupili kake ponaredbe! 27 20-5

Dunaj, lekarna „zur Barmherzigkeit“

VII/1, Kaiserstrasse 73 in 75.

Zaloga tudi skoro v vseh lekarnah.

R. Pserhoferja

„lekarna pri zlatem državnem jabolku“

na Dunaju, I., Singerstrasse št. 15.

J. Pserhoferjeve

odvajalne kroglice preje kri čistilne kroglice imenovane, so staroznano, lahke odvajajoče zdravilno sredstvo.

Cena tem kroglicam 1 škatljica 15 kroglic 21 kr., 1 zavoje s 6 škatljicami gld. 1-5, po poštne povzetju nefrankovano gld. 1-10.

Ako se svota vnaprej pošlje velja s poštino vred: 1 zavoje kroglic gld. 1-25, 2 zavoja gld. 2-30, 3 zavoja gld. 3-35, 4 zavoja gld. 4-40, 5 zavojev gld. 5-20, 10 zavojev gld. 9-20. (Manj od zavoja se ne pošlje.)

Zahtevajo naj se izrecno „J. Pserhoferjeve odvajalne kroglice“

ter naj se pazi, da ima vsaka škatljica na pokrovu rdeče tiskano ime J. Pserhofer, kakoršno je tudi na navodilu za uporabo.

Balzam za ozeblino J. Pserhoferjev
1 lonček 40 kr., franko poslan 65 kr.

Trpotčev sok, steklenica 50 kr.

Balzam za gušo steklenica 40 kr.
franko posl. 65 kr.

Grenka želodčna tinktura

(preje življenjska esenca ali Praske kapljice.)
Lehkotno odvajajoče sredstvo, oživlja in krepi želodec, ter pospešuje prebavljanje.
Stekl. 22 kr., dvanajst stekl. gld. 2-

Balzam za rane stekl. 50 kr.

Razum tukaj omenjenih izdelkov ima ševse v avstrijskih časopisih naznanjene tu- in inozemske farmacevtske specialitete in se vsi predmeti, ki bi jih ne bilo v zalogi, na zahtevanje točno in po ceni preskrbe. Pošiljatve po pošti izvrše se najhitreje proti predpošiljavi zneska, večje pa tudi proti povzetju. — Če se denar naprej pošlje (najboljše po poštne nakaznici), je poštnina dosti nižja, nego pri pošiljavi s povzetjem. 289 (12-6)

Fijakarski prsni prašek

škatljica 35 kr., franko poslan 60 kr.

Tannochinin-pomada J. Pserhoferjeva,

najboljše sredstvo za rast las, lonček 2 gl.

Zdravilni obliž za rane

pok. prof. Steudela, lonček 50 kr., franko poslan 75 kr.

Univerzalna čistilna sol

A. W. Buiricha, domače sredstvo proti slabemu prebavljanju. Zavoje gld. 1-

Kmetovalcem kateri se hočejo poučiti o maršičem, kar koristi njihovega uspešnemu gospodarstvu, priporočamo knjižico

Kmetom v pomoč.

Narodno-gospodarska razprava

Spisal Iv. Belec, župnik.

Cena 20 kr., po pošti 23 kr. Dobiva se v „Katoliški Tiskarni“ v Ljubljani.

**Stanarinske
knjižice**

za stranke

z uradne potrjenimi določbami hišnega reda v slovenskem in nemškem jeziku, z razpredelbo za vplačevanje stanarine, vodovodne in mestne doklade, dobé se komad po 15 kr., 10 komadov vkup 1 gld. v

Katol Tiskarni
v Ljubljani.

Kathreiner
KNEIPP^{ova} SLADNO KAVO

Se dobi povsod - ½ Kile za 25 kr.

Kaj je
Kathreiner
Kneippova sladna kava?

To je zdrava hišna in družinska pijača, ki se izdeluje v Kathreinerjevih tovarnah ter ima podoben okus kakor prava bobova kava. Poleg drugih prednostij se ta sladna kava že po tem okusu odlikuje pred drugimi takimi izdelki.

Kathreinerjeva kava je najokusnejša, nejzdravejša in najcenejša primes k bobovi kavi. Ona je čisto priroden plod v celih zrnih in se rabi z velikim pridom namesto cikoriije in

drugih zmletih tvarin, ki se h' kavi mešajo, o katerih se pa kupec ne more prepričati, iz česa da so; uradne preiskave so pa dokazale, da so taki kavini nadomestki dostikrat z različnimi pritisklinami popačeni. Iz začetka se vzame ena tretjina Kathreinerjeve in dve tretjini prave kave; pozneje pa vsake polovico.

Tako postane kava veliko bolj zdrava in tudi mnogo cenejša. Kathreinerjevo kavo priporočajo najimenitnejši zdravniki, vsaki dan je bolj obrajtna kot zdrava redilna pijača v javnih zavodih, kakor tudi v stotisočernih družinah. Dobra je pa tudi »čista«, to je, brez primesi bobove kave, ker je zdrava, lahko prebavljiva, redilna in ob enem okusna jed.

Vsaka vestna gospodinja in mati, vsak prijatelj kave, ako mu je mar za lastno zdravje, naj rabi odslej Kathreiner-Kneippovo sladno kavo.

Le na to naj vsak pazi, da ne bo goljufan s kakim ničvrednim ponarejenim izdelkom, zato naj jemlje le izvirne bele zavoje z varnostno znamko, kakor se tu na strani vidi, ter z imenom.

Kathreiner!

Pozor! Bodite previdni in ne pustite se prekaniti. Pristna „Kathreinerjeva kava“ ima vedno enake, bele zavoje in se nikdar ne prodaja odkrita in na vago.

